

Boklansering:
Edits dagbok

Porträtt:
Thyra Lindström

**John är
skogskonsulent**

Kampen fortsätter – tillsammans

I vårt land har vi mötesfrihet och rätt att bilda föreningar. Vi har rätt att kämpa för de frågor som vi brinner för. Så vad är då en förening/ett förbund? Det är en grupp människor som samlas, ofta för ett syfte. Man vill sträva mot ett gemensamt mål eller kämpa för gemensamma frågor. Det finns något som man tillsammans tror på eller vill genomföra. Inom SDR finns lokala föreningar, distriktsföreningar och -förbund, och de alla vill förändra samhället så att döva ska bli inkluderade på olika sätt. De vill nå ut med sin hjärtefråga till politiker och makthavare.

Tyvärr är det inte alltid så självklart att bli lyssnad på eller förstådd. Det är en utmaning vi alla möter. SDR har genomfört en så kallad föreningsfika med representanter från alla våra anslutna lokala föreningar, distriktsföreningar och -förbund. Det har varit ett gyllene tillfälle för oss att få större kunskap om deras verksamheter och vilka utmaningar de har. En sak som förenar dem alla är målet om att alla ska ha rätt att teckna, något som inte är självklart ens i vårt fria land. Föreningen, distriktsföreningen eller -förbundet ger i sin tur kraft till medlemmarna att fortsätta kämpa och driva sina hjärtefrågor, genom det sociala utbytet.

De erbjuder en plats att få vara sig själv på, prata på det språk som ligger oss nära hjärtat och en förståelse för varandra som döva. Det är en plats där man inte behöver förklara sig eller be om att bli inkluderad som döv. När man kliver ut genom föreningens dörrar ska man ha fått glädje, återhämtning och styrka. Allt med vetskapen om att jag inte kämpar ensam. Vi är många, och tillsammans kan vi göra skillnad.

Ett medlemskap, en debattartikel i den lokala tidningen eller något så litet som att teckna "tack" till personen i kassan. Tillsammans bryter vi ner barriärerna. Tack för att just du engagerar dig!

Åsa Henningsson
Förbundsordförande SDR

Innehåll

I korthet	4
SDR deltog i Prideparaden	5
John är skogskonsulent	6
Boklansering: Edits dagbok	8
Porträtt: Thyra Lindström	10
Museum på teckenspråk	13
Forskning om teckenspråks- förståelse	16
Förbundsnytt	20
Seniornytt	23
Ungdomsnytt	24
Krönika: Nova-Li Skogvild	26

NR 4:2024

SDR/DÖVAS TIDNING
Rissneleden 138, 7 tr.
174 57 Sundbyberg

SDR Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikatör
jenny.ek@sdr.org
076-315 06 55 (sms)

Bli medlem: medlem.sdr.org
medlem@sdr.org

Stöd oss: insamling.sdr.org
givar-service@sdr.org

Webbshop: handla.sdr.org
handla@sdr.org

Västanviks folkhögskola
vastanviksfhs.se
info@vastanviksfhs.se

DÖVAS TIDNING
Redaktör och ansvarig utgivare
Olivia Renner Balkstam
olivia.r.balkstam@dovastidning.se

Form: Formligen.se
Layout: Linda Stål och Olivia R. Balkstam
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsfoto: Maja Westerlund

PRENUMERATION
5 nummer per år 325 kr
mejla: medlem@sdr.org

Utebliven tidning
medlem@sdr.org

ANNONSER
annons@dovastidning.se

Upplaga: 2400 ex
Tryck: Risbergs, sep. 2024
ISSN 1402-1978

Dövas Tidning är en Svanen-
märkt tryckprodukt.

Utgivningsplan 2024

Nr 1: 22 februari
Nr 2: 2 maj
Nr 3: 27 juni
Nr 4: 26 september
Nr 5: 28 november

dovastidning.se

Boreal
Adventure

HURTIGRUTEN

Nordkapp-expressen

Kom med på ett äventyr med andra teckenspråkiga

Resan ordnas av det norska döveförbundet, som erbjuder sina och SDR:s medlemmar extra förmånliga priser. På denna tur besöker vi 16 olika hamnar längs med kusten, däribland Alta, Svolver, Lofoten, Kristiansand, Haugesund och Hardangerfjorden. Det blir aktiviteter och föredrag, och flera teckenspråkstolkar följer med på turen.

Bergen - Nordkap - Oslo

Avresa (Bergen): kl. 14.30

Ankomst (Oslo): kl. 08.00

21 april – 3 maj 2025

Inre rum - UTSÅLT

Utan fönster.

Medlem Norges Døveforbund / Sveriges Dövas Riksförbund

19 990 NOK / per person

Icke medlem

26 000 NOK / per person

(Priserna kan variera)

Utvändigt rum - UTSÅLT

Begränsad utsikt.

Medlem Norges Døveforbund / Sveriges Dövas Riksförbund

25 490 NOK / per person

Icke medlem

30 000 NOK / per person

(Priserna kan variera)

Utvändigt rum

Övre däck, fri utsikt och dubbelsäng.

Medlem Norges Døveforbund / Sveriges Dövas Riksförbund

39 490 NOK / per person

Icke medlem

50 000 NOK / per person

(Priserna kan variera)

Inkluderat i priset

- ✓ Helpension med heldagsservering
- ✓ Obegränsat urval av öl, vin och sprit
- ✓ Obegränsad tillgång till vatten, te och kaffe
- ✓ Eftermiddagssnacks
- ✓ Kulinariska smakupplevelser
- ✓ Gratis WiFi
- ✓ Tillgång till träningsrum och bastu

Informationen på nordiskt teckenspråk

Anmälan

Kontakt: Niels Kristensen, Norges Døveforbund
E-post: niels@doveforbundet.no

8

Minst så många döva och hörselskadade atleter deltog i OS i Paris i år.

Källa: SVT Nyhetstecken

■ TSP I REKLAMFILM

Ford i Storbritannien lanserade i juni en reklamfilm i samarbete med det brittiska dövförbundet BDA, skriver Teckenrapport. Reklamfilmen visar hur en ny handsfree-funktion kan vara till gagn för döva. Den döva artisten Lisa Kelly och BSL-influencern Charis tecknar låten "Express Yourself" i handsfree-assisterat körsläge.

Foto: Shutterstock

■ KTT PÅ PLATS 7

Magasin K har sammanställt listor kring vilka utbildningar inom kommunikation, kultur och kreativ sektor som är populärast. Statistiken är hämtad från Universitets- och högskolerådet, UHR. Bland topp tio i kategorin "språk" hamnade Kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning inriktning tolkning mellan svenskt teckenspråk och svenska på Stockholms universitet på plats 7.

Totalt hade programmet 77 sökande till hösten 2024.

■ BESLUT OM TOLK

Nämndemannen Isabel Engwall nekas teckenspråkstolk av Örebro tingsrätt, skriver SVT Nyheter Örebro. Örebro tingsrätt har undersökt frågan om teckenspråkstolk för nämndemän under flera månader och nu kommit fram till beslutet att man anser att man inte har ansvaret för att bekosta teckenspråkstolkning till personer som i sin tjänstgöring har det behovet. Tingsrätten hänvisar istället till regionens tolkcentral eller till kommunen. När det däremot gäller olika parter i mål som ska höras, som till exempel vittnen och misstänkta, står tingsrätten för kostnaderna för tolk. I Isabels fall hänvisar tingsrätten till tekniska hjälpmedel som översätter från tal till text. Isabel Engwall säger till SVT Nyheter Örebro att hon som döv nämndeman inte anser att ett sådant hjälpmedel är tillräckligt tillförlitligt. Hon hänvisar också till att hon i Södertörns tingsrätt och Göta hovrätt fått teckenspråkstolkningen bekostad.

■ DISKRIMINERINGSÄRENDE

En döv kvinna fick ingen tolk till flera vårdbesök i Gävleborgs region, trots att hon på förhand hade fått information om att tolk var bokad. Diskrimineringsombudsmannen (DO) begärde därför att Region Gävleborg betalar diskrimineringsersättning på 50 000 kronor till kvinnan. På sin hemsida skriver DO bland annat att "DO har utrett anmälan och konstaterar att avsaknaden av tolk har gjort det svårare för kvinnan att kommunicera med vården. Kvinnan har missgynnats eftersom hon inte har fått tillgång till vård på samma villkor som en person utan hennes funktionsnedsättning skulle ha fått". Den 21 augusti kom beskedet att Gävleborgs region betalar ut ersättning till kvinnan.

Foto: Shutterstock

■ BRITTISKA IMPERIEORDEN

Den döva brittiska skådespelerskan Rose Ayling-Ellis har tilldelats den brittiska imperieorden för sina insatser för döva, skriver Teckenrapport. Rose Ayling-Ellis är bland annat känd för sin roll i BBC:s tv-serie EastEnders och för att ha vunnit Strictly Come Dancing, den brittiska motsvarigheten till svenska Let's Dance. Den brittiska imperieorden delas ut två gånger årligen, vid nyår och vid den sittande monarkens födelsedag.

■ NOMINERADE TILL PRIS

I ett pressmeddelande meddelar Riksteatern Crea att de har blivit nominerade till Zero Call 25 som delas ut av Zero Project, som är ett initiativ som stöttar tillämpningen av FN:s konvention om personer med funktionsnedsättning. Totalt är 160 initiativ från 61 länder med i kortlistan, varav endast ett från Sverige. "Riksteatern Crea kommer att fortsätta använda scenkonsten för att spegla, påverka, beröra och förändra!" säger Mindy Drapsa, Riksteatern Creas konstnärliga ledare, i pressmeddelandet.

Vi är ”
väldigt glada och
stolta och tackar för
nomineringen.

*Mindy Drapsa, Riksteatern Creas
konstnärliga ledare, i pressmeddelandet*

SDR deltog i Prideparaden

I år deltog SDR för första gången som organisation i Prideparaden tillsammans med flera andra organisationer och föreningar inom dövrörelsen. DT har ställt frågor till förbundsordförande Åsa Henningsson och ledamot Laith Fathulla.

Festlig stämning i Pridetåget.
Foto: Stockholms Dövas Förening

SDR har deltagit i Prideparaden i Stockholm för första gången, hur kommer det sig?

– Prideparaden är ett event som vuxit sig större och större över tid. SDR har deltagit i Prideparaden tidigare, men då genom representation från förbundsstyrelsen som funnits på plats. Nu är det första gången vi deltar som anmäld organisation. Vi nåddes av funderingar redan ifjol om varför inte SDR deltar, eftersom det finns andra organisationer inom dövrörelsen som deltog. För oss kändes det självklart att vi vill vara med. Då var tiden för knapp innan paraden, men i år har vi haft möjlighet att planera, förbereda och samordna i god tid tillsammans med andra organisationer inom dövrörelsen. Vi välkomnade alla våra anslutna dövföreningar att vara med också, berättar Åsa Henningsson.

Hur var känslan och stämningen under paraden?

– Det kändes fantastiskt roligt att delta i paraden, och särskilt att SDR också syns i den. Till nästa gång hoppas jag vi är ännu fler döva och teckenspråkiga som deltar. Både döva och HBTQI-personer kämpar mot förtryck. Tillsammans står vi enade mot förtrycket mot både döva och HBTQI-personer, säger Laith Fathulla.

– För mig var det en stor upplevelse att delta. Det var en glädjens dag, där alla fick visa sina uttryck. En annan sak som också slog mig var folksamlingarna längs med paraden. Det var fullt med människor från start till mål, och väldigt många höjde händerna för att göra dövaapplåder när vi kom. Det överraskade mig att

så många kände till det, det var mer än jag någonsin sett förut. Fantastiskt, säger Åsa Henningsson.

På vilket sätt arbetar SDR med HBTQI-frågor inom organisationen?

– Som en del i arbetet med likabehandlingsplanen når vi ut till våra lokala och regionala föreningar samt förbund med information om normer och normkritik, och i det ingår också frågan om HBTQI, berättar Laith Fathulla.

– Vi arbetar på alla nivåer – riksnivå, regional nivå och lokal nivå – med frågan. En kärnfråga är att alla ska känna sig trygga vilket kräver att vi fortsätter arbetet att sprida kunskap, medvetenhet och har verktyg, som till exempel trygga zoner och trygghetsvårdar. Det är ett arbete som vi utvecklar hela tiden. Alla ska kunna känna sig trygga oavsett vilket sammanhang i dövvärlden man befinner sig i, och där behöver vi alla verksamheter ha gemensamma strategier. Om någon blir utsatt på något sätt ska det vara tydligt vart man kan vända sig för att få stöd eller akut hjälp. Det arbetet fortsätter, men vi har mycket kvar att göra, säger Åsa Henningsson.

Kommer SDR att delta i Prideparaden även i fortsättningen?

– Absolut, svarar både Åsa och Laith. Genom att delta i paraden visar vi att vilken värdegrund förbundet har och att vi står upp för HBTQI-personers rättigheter.

Text: Olivia Renner Balkstam

LSS-insatser med fokus på kommunikation

Mo Gård har 75 års samlad erfarenhet och specialiserad kompetens kring kommunikation, kombinerade funktionsnedsättningar och utmanande uttryckssätt. Vi är ett stiftelseägt idéburet kunskapsföretag som erbjuder individanpassade helhetslösningar inom boende, daglig verksamhet och anpassad gymnasieskola till personer med intellektuell funktionsnedsättning och/eller autism.

Vi finns på flera platser i landet och har just nu lediga platser att erbjuda. Välkommen att besöka vår hemsida eller ta kontakt med våra kunniga placeringsrådgivare:
 ✉ placeringsradgivare@mogard.se ☎ 010-471 67 00

mogard.se

MO GÅRD

John Lindström.

Att vårda en skog kan se ut på olika sätt.

John Lindströms arbetsplats är i skogen

Mitt yrke: I alla nummer av DT under 2024 kommer vi att utforska vilka yrken och utbildningar döv-Sverige har valt. Häng med i olika karriärval och livshistorier. I detta nummer möter vi John Lindström, 39, som arbetar som skogskonsulent på Skogsstyrelsen.

Uttrycket "dra åt skogen" fick en ny innebörd för John Lindström när han fick anställning som skogskonsulent i Gävle. Idag kombinerar han sitt stora friluftsintrasse och sitt arbete. Men vad gör egentligen en skogskonsulent?

– En gång frågade ett sjuårigt barn mig om vad jag jobbar med. Hon var så liten och det är ju ganska svårt att förklara, så jag sa att jag "får pengar för att gå i skogen". Hon tappade hakan, berättar John.

I själva verket har John ett bredare uppdrag än så. Skogsstyrelsen är en myndighet för frågor som rör de svenska skogarna och har flera olika uppdrag. Bland annat arbetar myndigheten med att ta fram statistik, ge rådgivning till markägare och med tillsyn för skogsvårdslagen (www.skogsstyrelsen.se)

John arbetar som skogskonsulent på Skogsstyrelsen. Bland hans arbetsuppgifter finns att artbestämma de organismer som finns i skogar för att ta reda på om de har ett högt värde, och ge rådgivning till markägare. Han arbetar också med insatser och åtgärder för att skydda och bevara.

– Många har en bild av att naturen klarar sig själv utan mänsklig inblandning, men det stämmer inte, menar John. Ibland behöver vi hjälpa till. Förr i tiden brann det oftare i de svenska skogarna, men nu är vi duktiga på att stoppa och förhindra bränder. Det betyder också att det blir en omställning för de skogar som trivs med regelbundna bränder, och där behöver vi hjälpa dem.

Hur det kan gå till ska vi återkomma om. John föddes i en

by utanför Umeå 1985, och när hans föräldrar fick veta att han hade en hörselskada såg de till att han skulle få tillgång till teckenspråket. Han gick i en förskola tillsammans med andra döva och hörselskadade. I årskurs 1-6 gick han i hörande skola, men återvände till den teckenspråkiga skolmiljön i högstadiet där han gick på Kristinaskolan. På gymnasiet läste han medieprogrammet på Riksgymnasiet för hörselskadade.

– Skogen har alltid funnits i mitt liv, berättar John. Djur, natur och klimat är saker som alltid har intresserat mig. För många är det självklart att vara snäll mot sig själv och mot andra, men det är också viktigt att vi är snälla mot naturen.

Efter studenten var han inte helt klar med vad han ville göra, men valde att kombinera sitt intresse för fotografering och friluftsliv.

– Jag flyttade till Åland utanför Finland där jag läste fotografi med inriktning mot naturfotografering och friluftsliv. Jag fotograferade i regel alltid naturbilder, men kände också att det är viktigt för mig att veta vad det är som jag fotograferar. Om jag fotograferade en blomma ville jag veta vilken blomma det är, och om jag fotograferade en fågel ville jag veta vad det var för fågel.

Johns intresse för olika arter växte sig starkare.

– Min sambo frågade mig om det inte vore en idé att plugga, för det var ju tydligt vad som intresserade mig. Jag bestämde mig för att komplettera med de ämnen jag behövde läsa på Komvux och sedan sökte jag in till biologiprogrammet och kom in. Nu sitter jag här.

Skogar har olika höga naturvärden. John arbetar främst med de skogar som har höga naturvärden, vilket betyder att de har en rik biologisk mångfald och ofta är mer orörda.

– De arter som finns i en skog säger något om just den skogens historia, förklarar John. Har det stormat? Brunnit? Varit människor här? Det ger mig också information om vi behöver lägga

En blå taggsvamp med sin orange/blå insida.

resurser på att skydda den och i så fall hur vi gör det. Det behöver också finnas en vilja hos markägaren att skydda den.

John delar med sig av ett exempel på åtgärder som han utför i sitt arbete.

– Om vi till exempel vill skydda tallarna i en skog som har högt naturvärde från granar som breder ut sig och hotar tallarnas överlevnad, så behöver vi agera. Då måste vi ta bort granarna. Om det har brunnit tidigare i skogen är det gynnsamt för tallarna om det brinner igen, så vi kanske startar en kontrollerad brand.

Att anlägga bränder är ett stort projekt, som kräver mycket planering och försiktighet.

– Vi måste vara nära vatten, och skogen får inte vara belägen nära där människor vistas. Att få tillstånd av och samarbeta med brandkåren är också viktigt. Det behöver vara många på plats, och vi har alltid mycket utrustning. Vädret måste vara på topp och branden övervakas av helikoptrar. Oftast är det väldigt lugnt, säger John.

– Brandkåren använder sig också av vår expertis när de rycker ut till bränder i skogen, för vi är experter på skogsbränder. Det normala är att det är väldigt lugnt när vi utför dessa bränder eftersom det ligger oerhört mycket planering, övervakning och försiktighetsåtgärder bakom.

Något som förvånade DT:s reporter är hur lång tid det tar efter en skogsbrand att slockna helt.

– Det brinner så långsamt under marken, berättar John. Det kan pyra under stenar under lång tid. Sist tog det fyra veckor efter branden innan all eld och rök var borta. Det finns exempel från andra länder där man trott att all eld och rök är borta, och efter ett år så har elden blossat upp på nytt igen. Hettan fanns kvar i marken.

Att arbeta som skogskonsulent innebär emellertid också kontorsarbete.

– Jag undervisar och samtalar med markägare och andra som arbetar med skogens biologi om olika arter och naturvård. Markägare kan också kontakta oss om de vill att vi ska skydda deras skog, och mitt arbete blir då att avgöra om skogen har ett så pass högt naturvärde att vi vill skydda den. Jag arbetar med skattepengar vilket innebär ett ansvar.

På Johns arbetsplats görs det anpassningar för att han ska kunna hänga med på både kontoret och i skogen.

– På kontoret har jag hörlurar som har extra bra ljud. I skogen finns det fler utmaningar och ibland är det höga ljud omkring oss. Vi brukar bära västar med mikroner och högtalare för att alla ska kunna höra. Det är viktigt att ha ett gott självförtroende och våga säga till när man inte hör.

I Johns arbete ingår det att artbestämma svampar. Vilken svamp skulle han själv vara om han fick välja och varför?

– Jag skulle vara en blå taggsvamp. Om man delar den på mitten ser det ut som en solnedgång, då den ytterst har en fin blå färg och i mitten är den orange. Jag väljer den för att den är cool. I Sverige har vi tusentals stora svampar som man kan se med blotta ögat, och denna är bland de som man kan beskriva på ett extra roligt sätt.

Efter över sex år i branschen är han helt på det klara med vilka mål han har i framtiden.

– Jag vill lära mig ännu mer om olika arter. Om två veckor ska jag vara med på en kurs om vedsvampar, och om en månad ska jag gå på en kurs om mossor. Sedan är det ju så att även jag håller i kurser numera, och lär andra om olika arter i skogen. Det är roligt att fortsätta utvecklas, avslutar John.

Text: Olivia Renner Balkstam Foto: John Lindström

Edit Augustsson får en egen bok

I år gav Vänersborgs museum ut boken “Edits dagbok – en döv flickas berättelse”. Boken utgår ifrån Edit Augustssons dagbok som hon skrev i innan hon gick bort 14 år gammal år 1915, men beskriver också hur det var att gå på dövskola på den tiden. Vem var Edit och hur kom man på att skriva denna bok?

Dövas Tidning har fått en pratstund med Greta Åberg, museipedagog på Vänersborgs museum, som är bokens initiativtagare och författare.

Ni har nyligen släppt boken “Edits dagbok”. Hur kommer det sig? Och hur var processen med att skriva boken?

– Vänersborgs museum har en unik samling foton, skolmaterial, litteratur och föremål från Vänerskolan i Vänersborg, säger Greta Åberg. Den har varit dövskola sedan 1891 och hette då Fjärde distriktets dövstumskola. Vi har dessutom dagboksanteckningar från en döv flicka, Edit, som gick på skolans internat 1912-15, där hon också dog 14 år gammal. Edits historia berörde mig och jag ville sätta den i ett sammanhang och koppla den till våra samlingar. Dövhistoria är ganska okänt för många och när jag träffade elever och lärare på Vänerskolan förstod jag att det kanske var värdefullt för dem att få veta hur det var för deras föregångare. Jag tyckte att det fanns ett tomrum att fylla och museet hade de speciella arkiven och samlingarna som behövdes. Så med utgångspunkt i Edit ville jag lära mer om dövhistoria och den tidiga dövpedagogiken. Förutom i våra egna samlingar och arkiv har jag forskat i andra arkiv och intervjuat personer som gått på dövskola på 1940-50-talen och senare. Sen har jag haft stor hjälp av mina kollegor, till exempel med fotografering och läggning av boken. Vi har fått tryckbidrag från olika fonder och föreningar för själva tryckningen av boken.

Upptäcktes Edits dagboksanteckningar nyligen eller har ni haft dem i er samling länge?

– Dagboksanteckningarna fanns kvar hos Edits släktingar, så vi har bara kopior hos oss. Vi blev så glada när vi fick veta att anteckningarna fanns kvar, och Edits släktingar tycker också att det är roligt att vi har använt dem.

Greta Åberg tillsammans med boken. Foto: Anna Panser

Vem var Edit Augustsson?

– Edit Augustsson föddes 1901 i Ryda i Västergötland. Hon var yngsta barnet av åtta syskon, och bara tre av barnen kom att bli vuxna. Edit föddes med en hörselskada och en av hennes bröder var helt döv. Hennes storebror började i dövskolan i Vänersborg och när Edit var 11 år fick hon också börja där för att hon började höra sämre. På skolan bodde de på internat i flera år. När Edit gick på skolan skrev hon skoldagbok och dessa anteckningar har vi kopior på i museets samlingar. Edit skriver korta texter om vad de gör i skolan men också om saker som händer i världen runtomkring henne. När Edit är 14 år gammal drabbas hon av tuberkulös hjärninflammation och dör på skolan.

Boken redogör för hur det var att vara ett dövt barn på den tiden, och kanske särskilt på Vänerskolan. Var det något särskilt som slog dig när du skrev om det?

– Jag har haft flera samtal med före detta elever på Vänerskolan, som gått där i mitten av 1900-talet, och också läst vad personer från andra dövskolor berättat. Det som verkligen slagit mig är att deras berättelser om hur det var att bli lämnade på skolan/internatet var så lika de berättelser som finns från Edits tid. Det var en traumatisk upplevelse för många barn. Och samtidigt finns det så mycket både då och senare som visar vilken stor samhörighet som fanns på skolan och vilken betydelse det hade.

Vill du tillägga något?

– Att jag hoppas att boken kan komma till någon glädje. Det är ju såklart Edits och Vänerskolans historia, och dövas historia, men det är också en historia som alla har nytta av att känna till.

Boken kan köpas eller beställas hos Vänersborgs museum.

Text: Olivia Renner Balkstam

Ingen fråga är för stor eller liten.
Vi finns här om du behöver någon
att prata med.

Vi tar emot chatt- eller videosamtal måndagar
11.00-13.00 och torsdagar 19.00-21.00.

Övrig tid bokas hos stod@nationellkvinnojour.se

Vi har tystnadsplikt.

NATIONELL KVINNOJOUR
OCH STÖD PÅ TECKENSPRÅK

www.nkjt.se

Barn- och ungdomsjour
på teckenspråk

Är du mellan 6-21 år?

Chatta med oss på
måndagar och torsdagar 18:30-20:30!

Video- och
textchatt

Mejl

Frågelåda

www.boujt.se

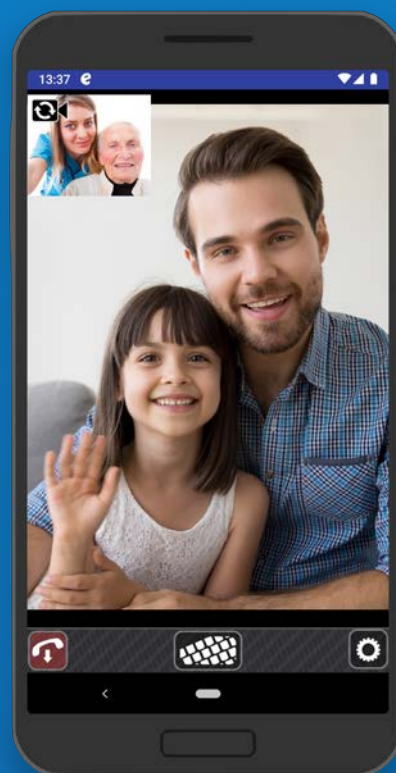
Omnitor

Tillgänglighet och trygghet

eCtouch
BY OMNITOR

DATOR • SURFPLATTA • MOBIL

Våra produkter förskrivs som hjälpmedel av regionerna (landstingen)

Thyra vid Höga Kusten-bron. Foto: Örjan Nordin

Inget stoppar Thyra Lindström

Thyra Lindström har vikt sitt liv till att lära andra människor att teckna och utvecklas, och till dövrörelsen. Vid 80 års ålder har hon inga planer på att sakta ner.

Precis innan intervjun drar igång pratar vi om vilka bilder vi ska använda till reportaget. Thyra har plockat fram ett urval av gamla foton som vi kan använda.

– När jag gick igenom alla mina foton slog det mig vilket rikt liv jag har levt. Jag har fått vara med om så mycket!

Thyra Lindström är född på långfredagen 1944 i Gullänget i Örnsköldsvik till en familj med tre systrar. När hon var fem år gammal skilde sig föräldrarna.

– Min pappa blev då ensamstående med mig och mina tre systrar. Man hör ibland att de upplevelser man är med om i barndomen

går över när man blir vuxen, men för mig är det fortfarande tufft att tänka tillbaka på. Min pappa kan inte heller ha haft det lätt som ensamstående far på 40-talet. För mig är han en stor förebild.

När hon var ung var hon på Folkets park i Örnsköldsvik och dansade foxtrot, rock n' roll och bugg så ofta som tre gånger i veckan.

– Jag har alltid haft rytmen i kroppen. Att kunna ha en känsla för musik och följa rytmen sitter inte i hörseln, det sitter i hjärnan. Jag har alltid älskat att röra på mig.

Idag blir det inte lika mycket dans utan till hennes intressen hör idag bland annat barnbarnsbarnen, promenader och korsord. Med stor värme tänker Thyra tillbaka på de många stunder då hon och hennes pappa löste korsord tillsammans.

– Än idag är korsord ett av mina stora intressen. På det sättet utvecklades också min svenska.

Familjen har alltid varit viktig för henne, då som nu.

– Jag har en son, barnbarn och barnbarnsbarn. Att de ska må bra är viktigast för mig. Mitt liv vore inte lika värt om de inte fanns. De berikar verkligen mitt liv.

För många är Thyra synonym med föreningslivet. Idag är det självklart för Thyra att teckna och umgås med andra döva, men hon fick teckenspråket sent i livet.

– De sju första åren i mitt liv hade jag inget språk alls. Jag vet faktiskt inte hur man upptäckte att jag är döv. När jag var sju år gammal började jag på Kristinaskolan och gick där i en månad.

Thyra har starka minnen av sin första dag på Kristinaskolan.

– Jag åkte dit med pappa och vi mötte en vårdare på plats. Pappa gestikulerade genom att peka att han skulle någonstans då ingen av oss kunde teckna ännu, men jag trodde att han skulle gå på toaletten eller något sådant. Vårdaren förde in mig i ett rum och låste dörren. Där satt jag helt ensam. Jag gick fram till ett fönster och blickade ut, och där såg jag min pappa gå därifrån. Jag trodde att min pappa hade lämnat mig. Det var en fruktansvärd känsla som sitter kvar än idag, och jag har förstått i efterhand att det var tufft för min pappa också.

Eftersom Thyra inte hade något språk under barndomen har hon idag få minnen från sin barndomstid.

– Många av mina skolkamrater brukar berätta om detaljer som jag själv inte alls minns. Det visar hur starkt språk och minne hänger ihop.

Efter en månad på Kristinaskolan upptäcktes det att Thyra hade en viss hörsel, och därför bestämdes det att hon skulle få gå på Stureskolan i Örebro istället.

– Jag var så glad över att få åka tåg, för jag trodde att jag skulle få åka hem till pappa. Men istället ankom jag till Örebro, och när jag klev av var det många tanter som stod där. Jag förstod ingenting, och plötsligt kom en tant och tog mig i handen. Vi åkte hem till hennes lägenhet där jag nu skulle bo.

På 50-talet var oralismen stark och det var förbjudet att teckna i dövskolorna. Om lärarna kom på eleverna med att teckna fick de stryk på händerna.

– I vissa ämnen har jag fått mycket kunskap i grundskolan, men i till exempel geografi och historia minns jag inte mycket. Matematik och svenska var mina bästa ämnen. Jag hade också tur som hade en väldigt bra lärare som undervisade oss i alla ämnen utom skolslöjd, skolkök (idag hemkunskap) och gymnastik. Vi hade en och samma lärare under hela skoltiden, vilket skapade en trygghet för mig.

Efter avverkad specialskola för tal- och hörselskadade väntade dåvarande realen, eller fortsättningsskola.

– Min lärare ville skicka mig till realskolan på Blockhusudden, men jag ville till fortsättningsskolan för döva flickor i Växjö för att lära mig sköta ett hushåll och kunna hjälpa pappa när det var dags att

åka hem. Där kom jag för första gången i kontakt med det svenska teckenspråket på riktigt. Vi som kom från Örebro använde talat språk med varandra, medan de som kom från de andra dövskolorna tecknade snabbt. De tyckte att vi var ohövlige, men vi kunde ju inget annat. Jag fick nya vänner, bland annat en från Vänersborg och en från Härnösand. På det sättet fick jag teckenspråket. Tack vare det har jag vunnit så mycket. Jag fick det lite senare, men det var inte för sent för mig.

Vi spolar fram tiden till efter fortsättningsskolan. Cirka 17 år gammal

fick Thyra anställning som stansoperatris (reds anm: ett vanligt yrke hos döva kvinnor på 50-talet) på fabriken Hägglund & Söner i Gullänget utanför Örnsköldsvik, där hon föddes. Det var hennes pappa som såg till att hon fick jobbet, då han också jobbade där. Där blev Thyra kvar i 10 år.

– Som mest hade de 40 döva anställda. De hade en positiv attityd och tyckte att döva arbetade på väldigt bra.

När hon mötte sin sons pappa gick flytten istället till Södertälje och Järna, där hon bland annat arbetade på en fläkfabrik och senare på svenska Volkswagen. 1973 föddes hennes son Jörgen. Men 1977 skulle hon komma att få ett annat kall.

– Jag var med på Dövas dag i Visby på Gotland. Där på scenen stod det en hörande mamma till en döv dotter. Mamman var frustrerad. Hon undrade varför de hemvägledare som kom hem till dem själva var hörande och skulle berätta om döva. Hon ville snarare träffa döva vuxna och frågade oss: “varför kan inte ni döva bli hemvägledare?”

Där satt Thyra och funderade. “Ja, varför kan vi inte det?”

– Så jag sökte till förskolläro- utbildningen, men det krävdes att jag hade

FAKTA

Namn: Thyra Lindström

Familj: Son, barnbarn och barnbarnsbarn

Ålder: 80

Bor: Härnösand

Läser helst: Kriminalromaner

Gör helst: Umgås med familj och vänner

Ser helst på tv: Läkar- och kriminalserier

Vackraste tecken: “Förlåt”

barnskötarutbildning först. Så jag valde intensivvarianten på 16 veckor, innan jag sökte till de fem högskolor som erbjöd den tvååriga förskollärarytbildningen. Tidigare på 70-talet hade Rita Ingvarsson banat väg för andra döva genom att bli den första döva på förskollärarytbildningen.

Thyra kom in i Härnösand. Hon var då ensamstående med sin sexårige son och flyttlasset gick norrut. Efter att ha läst klart den tvååriga utbildningen gick flyttlasset tillbaka till Stockholm för att påbörja den två och ett halvt år långa speciallärarytbildningen. Den behövde hon om hon skulle kunna arbeta med döva barn.

Efter totalt fyra och ett halvt år på högskola kunde hon bege sig ut i arbetslivet, och hon började arbeta både som förstadielärare och hemvägledare i Härnösand.

– Det kändes fantastiskt att kunna visa de hörande föräldrarna som jag mötte genom mitt arbete att jag levde ett vanligt och gott liv som döv.

Thyra kände sig inte mätt på studier, så hon läste senare svenskt teckenspråk under tre år på Stockholms universitet. Där kom hon i kontakt med bland annat Brita Bergman (reds anm: numera professor emerita på Stockholms universitet).

– Teckenspråk kunde jag ju, men där fick jag en djupare förståelse för grammatiken och hur språket är uppbyggt. När jag sedan undervisade i svenskt teckenspråk visste jag att jag lär ut rätt saker. Jag vill verkligen tacka Brita för att hon gjorde mig så pass trygg i min roll som teckenspråklärare.

Utbildningsresan fortsatte för Thyra som läste vuxenpedagogik på högskolan i Luleå. Idag är hon tacksam för att hon studerat så mycket.

– Tillsammans gav utbildningarna mig en stark och trygg grund på. Att ha utbildning har gjort mycket för min självkänsla och självbild. Jag vet att jag har kämpat även om jag tycker att det är väldigt roligt att studera. Min nyfikenhet och vilja att lära mig mer har gjort mig stark.

Under sitt långa yrkesliv hann Thyra arbeta med flera olika saker och projekt. Från stansoperatris till förskollärare. Från att arbeta som hemvägledare till att översätta bibeln till svenskt teckenspråk. Från att arbeta på Statens skola för vuxna i Härnösand (SSVH) med distansutbildning,

till att driva ett eget företag.

– Under min tid i SSVH hade vi under en kort tid undervisning i svenskt teckenspråk för äldre döva. Många hade ju inte fått läsa teckenspråk som ett ämne i skolan. Många kom in med inställningen om att svenskan är viktigast, men efter kursen såg de att teckenspråket är lika viktigt. De fick en annan stolthet över sitt språk.

Hon har också haft ett långt engagemang i dövrörelsen, och suttit i styrelserna för SDUF (då SDU), SDR, SDI och SDP.

Nu är hon pensionär och bor i Härnösand nära barnbarn och barnbarnsbarn, men inte har hon slagit av på takten. Hon sitter i valberedningen för flera organisationer, är ordförande i Örnköldsviks Dövas Förening och Y-läns Dövas Länsförbund. Utöver detta umgås hon med vänner och familj.

– Jag kan säga att jag känner att jag har levt två olika liv. Ett liv före teckenspråket och ett liv efter. Jag mår bra och har ett bra liv som pensionär.

Hon har ett varmt leende, ett snällt ord att säga om alla och en positiv och glad attityd. Hur gör man för att vara mer som hon?

– Jag tror att det är på grund av min tuffa barndom. Jag är tacksam för det jag har, och jag vet att det fanns vuxna som ville mig väl, som till exempel min pappa. Han gjorde sitt bästa för att jag skulle ha det bra, även om det på den tiden inte fanns något bra stöd för hörande föräldrar till döva barn. Jag är tacksam för det jag har nu och för att allt har blivit så bra för mig. Jag är stolt döv! Och det gör mig så lycklig att idag se döva barn få teckna.

Thyra menar också att det är sådan hon bara är.

– Jag är nog född glad och positiv. Sådan har jag alltid varit. Jag har varit med om flera kriser, men rest mig varje gång och bara blivit ännu starkare. För mig är det viktigt att möta människor med ett leende. Ett leende ger ringar på vattnet, det känns så otroligt bra att möta. Det är också viktigt att ge människor beröm och positiv feedback så de vet att de gör rätt. Man behöver inte fjäska eller hitta på, utan om man tycker att någon gör något bra ska man säga det. Ibland är andra människor inte så bra på att uppmuntra andra, utan man tar för givet att alla redan vet vad de gör bra. Man ska helt enkelt behandla andra som

*Thyra som lucia någon gång på 60-talet
Foto: Thyra Lindströms privata arkiv*

man själv vill bli behandlad.

Om det finns något som kallas för livsuppdrag vet Thyra vad hennes är.

– Det är att sprida glädje till andra, och kanske särskilt till andra döva och hörselskadade. Jag har hur mycket energi som helst! Ibland frågar andra om jag är stressad men det är jag inte. Jag gör bara precis som jag vill och det jag mår bra av.

Hon får frågan vilka mål hon har, stora som små.

– Att vi får ett servicecentrum eller medborgarkontor för döva här i Norrland. För egen del kanske jag vill bli bättre på att träna. Jag älskar träning, men då främst gruppträning i form av dans och det har inte blivit mycket av det på sistone. Rörelse i vardagen har jag annars. Jag vill fortsätta må så bra som jag gör nu.

DT:s reporter avslutar med att fråga om hon har något livsråd att dela med sig av till läsarna? Thyra har fler än ett.

– Var positiv. Uppmuntra andra och ge beröm när någon gjort något bra. Bjud på ett leende och en kram så ofta du kan. Vi behöver finnas där för varandra.

Text: Olivia Renner Balkstam

Guidade turer på teckenspråk

Hösten är här, och då brukar museibesök passa extra bra. För den som vill gå på museum och få ta del av innehållet på svenskt teckenspråk finns en del alternativ runtom i landet. DT ger här exempel på fyra museer som har utställningar, guidningar eller innehåll på svenskt teckenspråk.

Vasamuseet. Foto: Anneli Karlsson, Vasamuseet/SMTM

VASAMUSEET

Adress: Galärvarvsvägen 14 på Södra Djurgården i Stockholm

Info: Här finns världens enda bevarade 1600-talsskepp (och för att bevara skeppet på bästa sätt är det ganska kallt i lokalen, så ett tips är att ta med en tröja). Museet har också en restaurang och en museibutik som bland annat säljer repliker av saker som hittades i vraket, samt tillfälliga utställningar.

Teckenspråk: Vasamuseet har en teckenspråksguide som man kan boka via förfrågan till bokningen@vasamuseet.se. En grupp får vara upp till 15 personer. Teckenspråkvisningen är kostnadsfri och visningen tar ungefär 45 minuter. Museets teckenspråksguide är själv döv, så de erbjuder inte teckenspråkstolkning av de talade visningarna. På museets hemsida finns fem filmer om museet på teckenspråk.
Museets hemsida: www.vasamuseet.se

FALU GRUVA

Adress: Gruvplatsen 1 i Falun

Info: Här kan man följa med ner under jord i gruvgångar ner till 67 meter eller stanna på marken och gå i Gruvmuseet i stället. Man ska ha fyllt tre år och kunna gå i trappor för att få följa med ner i gruvan. (Upp åker man hiss). Det är bara sex grader varmt därnere och det är obligatoriskt att ha regncape och hjälm som man får låna. Gruvan är öppen året. Gruvmuseet har

öppet alla dagar under sommaren men bara helger under perioden 1 oktober – 30 april. Här kan man uppleva gruvturen på låtsas, bland annat genom en film, samt till exempel lära sig att slottet i Versailles hade koppartak från Falu gruva.

Teckenspråk: Den 30 minuter långa filmen om en gruvtur som visas i museet finns med teckenspråkstolkning. Till de riktiga gruvturerna kan man alltid ta med sig egen tolk. Under högsäsong finns det ibland säsongsanställda guider som kan teckenspråk, men man måste höra av sig innan besöket för att få reda på om en sådan guide finns tillgänglig.

Museets hemsida: falugruva.se

GÖTEBORGS STADSMUSEUM

Adress: Norra Hamngatan 12 i Göteborg.

Info: På Göteborgs stadsmuseum handlar det om stadens historia och utveckling, till exempel 1700-talet och Ostindiska kompaniet, men man blickar också tusentals år bakåt i Västsveriges historia, som med skelettfyndet av den 4 500 gamle Rolfsåkersmannen. Museet har en butik, men restaurangen är i skrivande stund stängd.

Teckenspråk: I basutställningen Urbanum visas filmer med svensk undertext och teckenspråkstolkning. För visningar kan teckenspråkstolk bOKas, men du får vara ute i god tid, nämligen senast 14 dagar innan. Boka på: program.

stadsmuseum@kultur.goteborg.se

Museets hemsida:

goteborgsstadsmuseum.se

GLIMMINGEHUS

Adress: Borgvägen 6 i Hammenhög

Info: Glimmingehus är en väldig och välbevarad 1500-talsborg på Österlen, med många rum och salar som man kan gå runt i och upptäcka på egen hand. På området finns också verkstäder med medeltida hantverk, och ett museum med utställningen Borgfolk, om personer ur Glimmingehus historia. Här finns flera andra byggnader också samt en museibutik med bland annat kopior av historiska fynd. På sommaren finns ett café.

Teckenspråk: I butiken kan man låna en Ipad som man tar med sig på rundturen i borgen. På Ipaden finns en guide, Den digitala borgen, som visar och berättar om de olika rummen och salarna och den finns på teckenspråk.

Museets hemsida: glimmingehus.se

För prisuppgifter kontakta det museum du vill besöka.

På DT:s hemsida hittar du en längre lista med utställningar, guidningar eller innehåll på svenskt teckenspråk. Känner du till fler? Kontakta oss gärna på redaktionen@dovastidning.se.

Text: Anne-Marie Nilsson

Stockholmstolkarna

Adam Kron

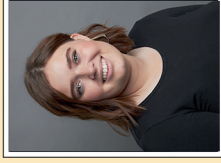
Amanda Forsman
Östberg

Anette Casselstål

Anna Josephsson

Blånda Olsson

Camilla Wikström

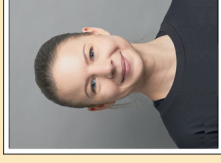
Catharina de Ron

Cisilia Sturzenbecker

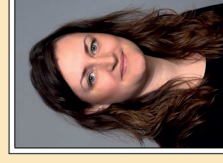
Emma Schön

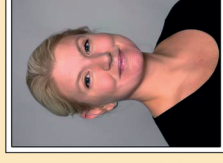
Ida Gustafsson

Isabella Lindvall

Jenni Hestrell

Jenny Stålberg

Jessica Dobson

Jessica Rosell

Johanna Sandholm

Jonas Seger

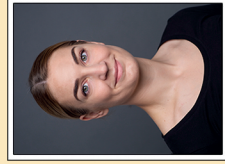
Katarina Mårtensson

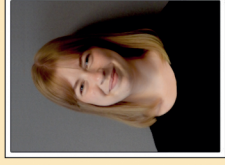
Lena Ekevid

Linnéa Davidsson

Linnéa Lindén

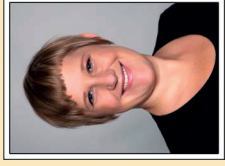
Malin Matsdotter

Mio Parsmo

Niklas Eriksson

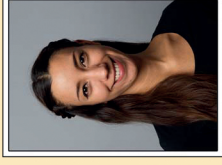
Priscilla Ferrera

Sanna Roos

Sofia Lindfors

Tatiana Sandberg

Vi förmedlar professionella tolkar för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet.

Vi finns i Stockholm och arbetar främst i Stockholmsregionen men även i övriga Sverige och andra länder.

Vill du ha tolk från oss?

Kontakta oss så berättar vi hur.

info@stockholmstolkarna.se

www.stockholmstolkarna.se

Bild 1: Visar exempel på bakgrundsbrus i den enklaste, medelsvåra och svåraste versionen (från vänster till höger).

Försämrad teckenspråksförståelse i visuellt utmanande situationer

Vi strävar alltid efter att kommunicera med varandra på olika sätt. Det finns dock många saker som kan störa vår kommunikation; många kan röra sig eller använda teckenspråk i bakgrunden, uppkopplingen kan vara dålig när vi har ett videosamtal, personer som vi kommunicerar med kanske inte behärskar språket full ut. Dessa situationer är oundvikliga och kan leda till att vi missar viktig information.

Forskning på hur visuellt utmanande situationer påverkar teckenspråksförståelse har inte kommit lika långt som motsvarande forskning på talspråksförståelse. Det finns flera skäl till att det är så. Till exempel är visuell kommunikation mer komplex än talad kommunikation och de metoder man använder för att forska på talat språk är inte alltid relevanta för teckenspråk. I projektet "Försämrad teckenspråksförståelse i visuellt utmanande situationer" studerar vi därför hur olika sorters visuellt utmanande situationer kan påverka teckenspråksförståelse och hur ansträngande det blir att uppfatta tecken.

För talade språk finns det mycket forskning om vad som påverkar hur mycket man förstår av kommunikationen i svåra situationer. Det finns också flera olika metoder för att mäta det. I detta projekt har vi tagit fram motsvarande metoder för teckenspråk för att kunna undersöka på vilket sätt visuellt utmanande förhållanden påverkar teckenspråkskommunikation. Fungerar det på samma sätt som för talat språk? Det är viktigt att undersöka detta eftersom vi vet att i talade språk leder kommunikation i svåra situationer till mer ansträngning. Om detta även stämmer för teckenspråkskommunikation är det

viktigt att hitta sätt att minska ansträngningen så att fler kan kommunicera bättre och orka kommunicera under längre tid.

I forskning kring förståelse av talat språk är det vanligt att använda två olika typer av auditivt utmanande förhållanden; tal presenterat i bakgrundsbrus och tal med försämrad ljudkvalitet. I vår studie har vi anpassat de här två typerna av förhållanden för teckenspråk och undersöker hur visuellt bakgrundsbrus och försämrad bildkvalitet påverkar förståelse av tecken.

Bakgrundsbrus innebär att irrelevant information läggs till i bakgrunden, så som olika störande ljud för hörande personer och visuella mönster för personer som använder teckenspråk. I vardagen kan det handla om att personer rör sig bakom den du tecknar med eller störande lampor som blinkar. På ett mer tekniskt sätt säger man att den irrelevanta informationen från bakgrundsbruset konkurrerar med den relevanta språkliga informationen.

Försämrad ljudkvalitet uppkommer genom att man manipulerar de olika ljudfrekvenserna som finns i talet, man kan säga att upplösningen i ljudet blir sämre. Ett motsvarande visuellt exempel på försämrad bildkvalitet kan vara att man tittar på en fågel och sedan tar en bild eller filmar den. Kameran kan ha bra upplösning, men när vi zoomar in i bilden eller filmen inser vi att vi inte kan urskilja detaljerna lika bra som när vi tittade på fågeln i verkligheten. Den förenklade versionen av verkligheten som kameran kan återskapa ger pixlade bilder eller videor.

I studien vi har genomfört fick 29 deltagare se 100 tecken i form av korta videos. Alla videos var manipulerade på ett av de två sätten vi beskrivit ovan. För att återskapa en situation med visuellt bakgrundsbrus ersatte vi en viss procent av filmens pixlar med svarta och vita pixlar (se Bild 1). För att efterlikna försämrad kvalitet minskades vi i stället antalet pixlar i filmen (se Bild 2).

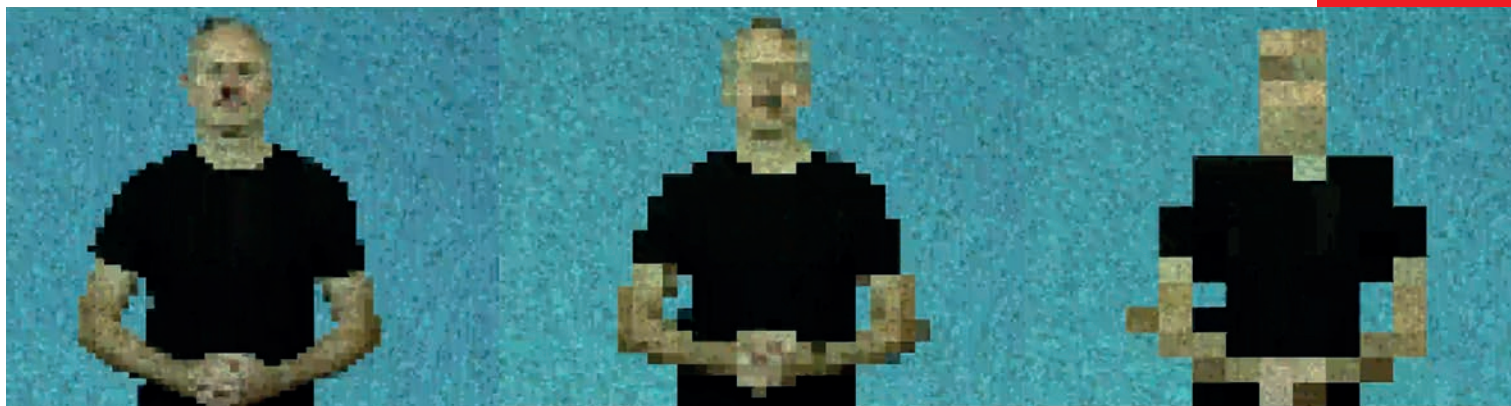

Bild 2: Visar exempel på hur försämrad bildkvalitet ser ut i den enklaste, medelsvåra och svåraste versionen (från vänster till höger).

Båda sätten hade fem svårhetsgrader, från enkelt, med bara lite försämring, till svårt med stor försämring av kvalitén.

När deltagaren hade sett en video fick de skriva ner vilket tecken de tyckte att de såg och bedöma hur svårt de tyckte det var att se tecknet. Resultaten visade att det var en märkbar skillnad mellan nästan alla fem svårighetsnivåerna för de två olika sätten att försämma kvalitén, både när det gäller förståelse och när det gäller hur svårt det var att se tecknet. I Bild 3 kan vi se att deltagarnas uppfattning av hur svårt det var att se tecknet stämmer väl överens med hur mycket de förstod.

Stapeln längst till vänster i första bilden är låg och visar alltså att det inte var så många som fick rätt på vilket tecken det var i den svåraste versionen samtidigt som stapeln längst till vänster i andra bilden visar att det upplevdes som mycket svårt att avgöra vilket tecken det var. Tvärtom visar stapeln längst till höger i första bilden att det var många som fick rätt på vilket tecken det var i den lättaste versionen, och att man då upplevde det som lätt att se vilket tecken det var. Detta kan tyckas vara ganska självklart, men det är ändå viktigt att kunna visa på att det är så här det förhåller sig.

Resultaten var ganska lika för både bakgrundsbrus och försämrad kvalitet. På den enklaste svårighetsnivån förstod deltagarna ca 70% av tecknen. Därefter minskade förståelsen till ca 50% på medelnivån och ca 10% på den svåraste nivå. I och med att vi identifierat detta mönster kan både vi och andra forskare använda detta sätt för att testa förståelse av teckenspråk i framtida forskning. Erfarenheter från denna studie kan även användas inom annan forskning, till exempel de som forskar på ögonimplantat. Det är fortfarande långt kvar innan ögonimplantat är lika utvecklade som cochleaimplantat, men det är inte otänkbart att de i framtiden kan bli ett användbart hjälpmedel för att förbättra synen hos personer som har det behovet. I så fall är det viktigt att förstå hur syn via ett sådant implantat upplevs av användaren och vad användaren kan uppfatta i omgivningen.

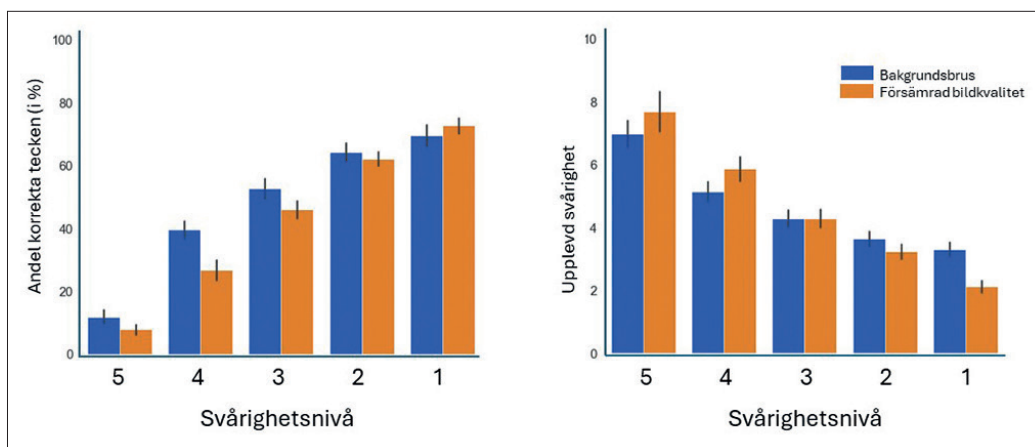

Bild 3: I den vänstra figuren visas hur stor andel korrekta svar deltagarna gav och i den högra figuren visas hur svårt deltagarna tyckte att det var att se vilket tecken som visades. De blåa staplarna representerar bakgrundsbrus och de orange representerar försämring av bildkvaliteten.

Nästa steg för oss är att se hur hjärnan bearbetar samma typer av visuellt utmanande förhållanden som vi undersökt i den här studien. Därför kommer vi under hösten starta en hjärnabildningsstudie där vi ska undersöka hur hjärnan arbetar vid presentation av teckenspråk och talat språk under visuellt respektive auditivt utmanande förhållanden.

Författare: Cristina Tobías Figuerola, Theres Ekblad, Emil Holmer, Carine Signoret, Josefine Andin

En teckenspråksversion av artikeln finns på dovastidning.se

WORKSHOPS

Missa inte våra workshops i Göteborg, Örebro, Stockholm, Jönköping och Uppsala!
De är för dig som är döv och 60+. Du behöver inte vara medlem i någon dövförening för att delta.

Måndag 30 september kl. 11:00-12:30 i Jönköping

Tisdag 1 oktober kl. 10:30-12:00 i Stockholm

Onsdag 2 oktober kl. 13:00-14:30 i Örebro

Tisdag 8 oktober kl. 11:00-13:00 i Göteborg

Torsdag 10 oktober kl. 13:00-14:30 i Uppsala

Måndag 14 oktober kl. 11:00-12:30 i Jönköping

Tisdag 15 oktober kl. 10:30-12:00 i Stockholm

Tisdag 22 oktober kl. 11:00-12:30 i Göteborg

Vill du vara med? Anmäl dig redan idag genom att skicka ett SMS till 073-072 89 73.

VI BEHÖVER FLER DIGIDÖV-GUIDER

DigiDöv-guider behövs i orterna Göteborg, Örebro, Stockholm, Jönköping och Uppsala.
Det är många som vill lära sig mer om smartmobilen och digitala verktyg.

Vill du vara med och hjälpa till? Då kan du bli en av våra DigiDöv-guider!
Kontakta oss för intresseanmälan eller om du har frågor!

KURS FÖR DIGIDÖV-GUIDER

Arvsfondsprojektet DigiDöv är inne på tredje projektåret och erbjuder nu kurs till alla i Sverige som vill vara med och hjälpa andra att få mer kunskap i digitala verktyg. Kursen blir under hösten och är på distans tre till fyra tillfällen på kvällstid. Du lär dig om uppsökande arbete för att hitta våra målgrupper, bemötande, information, marknadsföring och hur du kan hålla i småkurser och workshops.

Vill du vara med och bidra till att fler blir digitalt inkluderade? Anmäl dig till vår kurs!

DIGIDÖV - DIGITAL GUIDE FÖR ÄLDRE DÖVA

Webbplats: digidov.sdr.org

För kursanmälan, intresse att bli DigiDöv-guide eller vid funderingar - skicka SMS till oss på 073-072 89 73.

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

VÅRA KORTKURSER

RETORIK

Vill du vässa på dina argument eller få verktyg till att utveckla dina förmågor att argumentera inför andra?

Hos oss får du massor med nya verktyg och övningar!

**SE DATUM PÅ
VÅR HEMSIDA**

DÖVSTUDIER

Vi har dövstudier steg 1-3 för alla samt dövstudier för anhöriga som vill förstå dövhistoria och olika begrepp inom dövstudier.

Vi har även den populära dövstudier för seniorer!

**SE DATUM PÅ
VÅR HEMSIDA**

SKRÄDDARSYDD KURS

Vill ni utveckla er förening eller ert företag?

Det finns möjlighet att beställa skräddarsydda kurspaket hos oss.

Exempelvis retorik med fokus på föreningens arbete.

Ansök här!

Funderingar eller frågor?

Skicka mail till administratör:

kurs@vastanviksfhs.se

Västerviks
folkhögskola

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

Shoppa i nya SDR Webbshop

Äntligen en uppdaterad webbshop - välkommen att beställa!

KAMPANJ!

Uppge koden DOV2024 i kassan så får du 20% rabatt (gäller ej dövflagga). Koden gäller 13 september – 6 oktober.

Nyhet! Vimpel GRATTIS

20 triangel-vimplar i fem olika färger med svenska handalfabetet GRATTIS i svart konturfärg. Storlek 15x21 cm. Design: Ellinor Persson.

169:-

Internationell dövflagga

Sedan WFD:s kongressbeslut i Sydkorea juli 2023 har WFD börjat trycka olika storlekar av internationella dövflaggan. Dövflaggan är designad av Arnaud Balard, fransk dövblind konstnär. Flaggan finns i fem olika storlekar.

30x20 cm
Handflagga

59:-

180x120 cm
Flaggstång, ca 7-8 m

779:-

90x60 cm
Fasadflagga

349:-

240x120 cm
Flaggstång, ca 8-10 m

929:-

120x90 cm
Fasadflagga

489:-

www.webbshop.sdr.org

@sdrwebbshop

Stöd Sveriges Dövas Riksförbund och vårt arbete för ett samhälle där teckenspråk är självklart!

Public service i oroliga tider

SDR och SDUF har gjort ett gemensamt remissvar på betänkandet *Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider* (SOU 2024:34), som ger förslag på public services uppdrag inför ett nytt sändningstillstånd för åren 2026 till 2033. Här återger vi våra synpunkter i korthet.

Public service består av Sveriges Television (SVT), Sveriges Radio (SR) och Utbildningsradion (UR). Redan i utredningsuppdraget framgick det att tillståndspanoroden för public service ska vara åtta år, jämfört med tidigare fyra år. SDR träffade utredningen i höstas och betonade det teckenspråkiga utbudet. Betänkandet lyfter bland annat förslag om public services speglings- och innehållsuppdrag, teknikneutralitet, samverkan i beredskapsfrågor och finansieringen under kommande sändningstillstånd.

SDR och SDUF betonar i vårt remissvar döva människors rätt till full delaktighet genom två viktiga principer: tillgänglighet genom teckenspråkstolkning och ett brett utbud på teckenspråk. Vi anser att public service är den mest pålitliga och centrala aktören på den svenska mediemarknaden. Detta har bevisats gång på gång, särskilt i tider av pandemier, kriser och höjd beredskap. Public service är också den överlägset främsta aktören när det gäller att spegla och representera mångfalden i Sverige, inklusive dövsamhället och teckenspråkiga personer

De teckenspråksrelaterade uppdrag som SVT och UR har idag betonas särskilt, även om vi även kräver utveckling i en

En parlamentarisk kommitté har under ledning av ordförande Göran Hägglund (i bild) haft i uppdrag att utreda och föreslå hur public service-uppdraget ska regleras från 2026.

rad prioriterade områden. Barn- och ungdomsprogram, samt samhälls- och underhållningsprogram på teckenspråk spelar en central roll i kulturrekreation och är avgörande för att främja inkludering och förståelse för alla samhällsgrupper.

Vi är positiva till ett gemensamt beredskapsuppdrag för public service-bolagen, vilket kan främja döva målgruppers tillgång till kritisk information under nödsituationer. I en orolig omvärld kräver vi att VMA (viktigt meddelande för allmänheten) utvecklas och implementerar lösningar som säkerställer att VMA är tillgängliga för döva. Vi efterlyser också tydliga rutiner för teckenspråkstolkning vid sändningar av presskonferenser och andra tillfällen då samhällsviktig information ges, så att döva personer inte missar livsviktig information.

Vi kräver också att regeringen ger klagörande information om vilka tillgänglighetskrav som ska ställas på public service inför den nya sändningsperioden. Detta är en mycket angelägen fråga för döva målgrupper i Sverige och har inte beaktats i betänkandet, vilket vi kritiserar kraftigt. Besök www.sdr.org för vårt remissvar i sin helhet och en sammanfattning på teckenspråk.

■ DÖVAS DAG

Vid denna tidningsutgivning har Dövas Dag genomförts med Stockholms Dövas Förening som värdar på Östersjön. Fredagens ombudskonferens med temat *Mötesplatser för alla* hade diskussioner om begreppet mötesplatser, hur vi kan arbeta tillsammans för att inkludera alla och därmed minska isolering och ofrivillig ensamhet. På lördagen deltog vi på utställningen med webbshop och projektet *Syssna på mig*. I nästa nummer av DT ger vi en summering av helgen.

■ SOCIALSTYRELSENS RÅD

Efter flera års lobbyarbete har SDR nu äntligen en plats i Socialstyrelsens råd för funktionshinderfrågor! Efter att förbundet nominerat vår styrelseledamot Christina Eriksson fick vi sedan beskedet att hon blivit vald. Hon har nu ett mandat från juli 2024 till juni 2027. Tillsammans med andra representanter från funktionsrättsrörelsen kan vi nu vara rådgivande i frågor om vård, omsorg och socialtjänst och uppmärksamma dövas frågor och situationer.

■ INFÖR KONGRESSEN 2025

SDR:s kongress genomförs i Karlstad den 13 till 15 juni 2025. Nu kan distriktsorganisationer, lokalföreningar och anslutna organisationer skriva motioner. De ska vara SDR tillhanda senast den 1 november 2024. Information finns hos din förening, kontakta dem om du har idéer och förslag! Valberedningen efterfrågar också förslag på personer till SDR:s förbundsstyrelse inför en ny mandatperiod. Skicka dina förslag till vb@sdr.org senast den 15 december.

SDR:s budskap när förbundet för första gången medverkade i Pride Parade i somras. Se även artikel på s. 5.

JA till mänskliga rättigheter
JA till att få älska vem vi vill
JA till teckenspråk för alla

På gång:

- **23-29/9 Internationella dövveckan**
- **18-20/10 Förbundsstyrelsen har sammanträde**
- **1/11 Senaste dagen att skicka in motioner till SDR, inför kongressen 2025!**
- **6/11 Nätverksträff om riksgymnasiet, Örebro**
- **7-8/11 Samrådsdagar med Myndigheten för tillgängliga medier, Malmö**
- **8-10/11 SDUF:s förbundsstämma, Örebro**
- **14-15/11 Mänskliga Rättighetsdagarna, Skellefteå**
- **27/11 SPSM:s Intresseråd**
- **15/12 Senaste dagen att skicka namnförslag på personer till förbundsstyrelsen! Mejla vb@sdr.org**

■ ORO KRING BISTÅND

I en debattartikel (Göteborgs-Posten 10 juli) har SDR tillsammans med MyRight lyft vår oro kring biståndspolitiken. Orsaken är minskade anslag till våra biståndsarbeten – trots regeringens försäkringar om att prioritera de mest utsatta människorna. SDR har nyligen lämnat besked till MyRight att vi kan höja egeninsatsen för att rädda de projekten vi har. En ansökan har gjorts direkt hos SIDA som vi hoppas går igenom så att vårt biståndsarbete kan fortsätta.

■ KICKOFF I LEKSAND

Direkt efter semestertiderna inledde förbundet hösten med en kickoff på Västanviks folkhögskola, i Leksand. Kick-offen var gemensam för både förbundsstyrelsen och förbundskansliet. Utöver HLR-kurs med teckenspråkiga kursledare gavs det även tid för fördjupning i förbundets likabehandlingsarbete och hur det kan implementeras i förbundets dagliga arbete. Blickarna riktades också mot SDR:s kongress 2025. Vi hann även med utflykt, bada och åka rodel.

■ NYTT FRÅN KANSLIET

Peter "Pepe" Hegethorn är ny projektmedarbetare i DigiDöv till och med februari 2025. Projektet Omvända världen har förstärkts med projektmedarbetaren Erdem Akan som kommer att jobba hos oss till och med december. Sigrídur "Sigga" V. Jóhannsdóttir stannar hos oss som intressepolitisk handläggare till och med oktober. I skrivande stund har vi ingen ny information om omorganisationen. Besök våra sociala medier och www.sdr.org för aktuell information.

Pia Johnsson Sederholm tycker...

När samhällsdebatten och vi medborgare pratar om hållbarhet så tänker många av oss på miljöfrågor och klimatkriser. Men hållbarhet handlar också om människor och deras rättigheter. Ett tydligt exempel är hur FN:s övervakningskommitté riktade kraftig kritik mot Sverige i våras och bland annat pekade på att döva fortfarande möter många hinder och svårigheter till full delaktighet i samhället – detta trots liknande kritik år 2011, 2014 och 2018. Institutet för mänskliga rättigheter är oroliga över utvecklingen och menar att kritiken kräver en stor omställning i Sveriges arbete med funktionsrättsfrågor.

Jag vill betona att vara fattig inte bara handlar om pengar, utan också om att inte ha samma möjligheter som andra. Om döva inte har tillgång till bra utbildning eller jobb, eller inte kan delta i samhällsdebatten så befinner vi oss i en form av fattigdom.

Hållbarhet betyder att alla får och har en plats i samhället. Det är viktigt kring hållbarhet att inte enbart prata om klimat och ekonomi, utan också rättigheter och social rättvisa. Alla ska inkluderas på vägen mot en hållbar framtid!

Text: Pia Johnsson Sederholm, styrelseledamot

■ DAGS FÖR SISTA ÅRET!

Projektet *Syssna på mig* har nyligen avslutat år 2 som varit ett händelserikt år. Vi har startat eget Instagram konto som nu har 600 följare. Flera workshopar har genomförts runt i Sverige. Genom året har vi fått träffa många döva för bra och viktiga diskussioner och samtal om psykisk hälsa. Återigen kan vi konstatera att bristen på information och stöd på teckenspråk är stort. Därför är det viktigt att sprida kunskap och bryta tabu kring psykisk hälsa.

Under året har inspelningarna av berättares egna upplevelser av psykisk ohälsa genomförts och är nu avslutade. Vi är glada och tacksamma att de har velat ställa upp och berätta. Deras berättelser kommer att bidra till ökad förståelse för psykisk ohälsa. Stort tack till er!

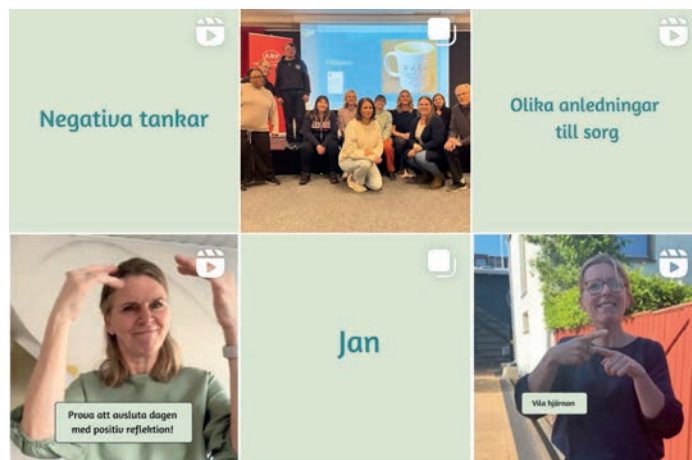
Med årsrapporten för år 2 inskickad går vi nu in i projektets tredje och sista år som blir ett spännande år! Vi ska bland annat fortsätta med Instagram och bygga upp en ny webbsida på SDR:s webbplats. Mer information om webbsidan kommer senare. Vi har några workshopar inbokade under hösten och höstens första skedde i Höllviken där vi fick träffa en stor grupp på cirka 30 seniorer. Nästa workshopar sker i Sundsvall och Umeå. Vid projektets avslutning ordnar vi ett slutwebbinarium, men innan dess kommer vi även att arrangera digitala föreläsningar med olika teman kopplade till psykisk hälsa. Missa inte det!

■ VARUMÄRKESARBETET TAR FORM

Vi är en organisation där lokalföreningar, distriktsorganisationer och riksförbundet tillsammans utgör ett starkt och synligt SDR. Hur då? I projektet *Starka och synliga tillsammans* lyfter vi frågor som: Vilka är SDR? Vad vill SDR? För vem och för vad ska SDR vara känt? Vilka associationer vill vi skapa när någon tänker på SDR? Arbetsgruppen diskuterar svaren tillsammans med varumärkesutvecklare genom workshops och möten. Senare under hösten kommer våra diskussioner att resultera i ett förslag på en varumärkesplattform, som visar tänkbara vägar framåt. I projektets referensgrupp får lokalföreningar och distriktsorganisationer insyn i arbetet. Frågor? Mejla till kristofer.carlsson@sdr.org

■ SNART PREMIÄR!

Repetitionerna för föreställningen "Audism genom livet" har börjat! Skådespelare är Amina Quahid och Rebecca Drammeh, med röstskådespelare Silja Lamhaug. Lars Otterstedt och Debbie Z. Rennie står för regin, och Florian Tirnovan för manuset. Premiären äger rum i Stockholm den 23 oktober, med en följande turné runt om i landet. Dövföreningarna har bjudit in lokala och regionala politiker till föreställningen och ett mingel efteråt för fortsatta diskussioner. Föreställningen kommer också till Dövas Dag 2025 i Göteborg. Parallellt gör projektet *Omvända världen* en enkätundersökning om dövkultur som ska bli en rapport. Du som är döv, hörselskadad eller vuxendöv kan besvara enkäten, som finns på www.sdr.org.

Syssna på mig-projektets Instagram-konto har nu 600 följare. Är du inte en av dem? Följ oss på [syssnapamig](https://www.instagram.com/syssnapamig)

■ DATABAS & NY WEBBPLATS

Dövas kulturavsnitt har köpt in nödvändig utrustning för att kunna fotografera och registrera objekt till vår databas, som ska vara öppen för allmänheten. Målet är att möjliggöra sökningar kring allt som rör dövhistoria. Du kommer att nå databasen genom vår nya webbplats. Designen till webbplatsen är klar och vi arbetar nu med att fylla den med innehåll.

Lanseringsdatumet är inte fastställt, men vi hoppas på någon gång under 2025. Vi kan knappt vänta med att visa upp vårt arbete! Snart är dövulturens historia mer tillgänglig än någonsin. Följ vårt arbete på sociala medier för senaste nytt!

■ NYTT & BÄTTRE UPPLÄGG

Arvfondsprojektet *DigiDöv* har en ny medarbetare som heter Peter Hegethorn. Vi är nu inne i tredje projektåret och vårt arbete pågår fram till sista februari 2025. Vi har redan hunnit med några workshops efter sommaren och vi ser att det nya upplägget på 1,5 timme fungerar bättre. Det är mer aktivt deltagande och de flesta som deltagit i workshoppen vill lära sig mer om smartmobilen. Det är några tillfällen kvar och det finns lediga platser – ta chansen att vara med!

I höst ska projektet slutföra arbetet med instruktionsfilmerna till vår webbplats, digidov.sdr.org. Vi fortsätter med våra workshops och ordnar kurser för nya Digidöv-guiden. Missa inte vår annons om kommande workshops och kurser på sidan 18!

Gruppen från kollationeringen för föreställningen *Audism genom livet*

1. SDP:s mål är att två från SDP:s styrelse besöker alla pensionärsföreningar/sektioner/klubbar och informerar om SDP:s verksamhet, vad som har hänt och vad som är på gång. Vi vill syssna på medlemmarnas synpunkter och funderingar! Vi vill synas mer hos er medlemmar. Vi kommer att kontakta alla pensionärsföreningar/sektioner/klubbar för att boka in en dag och tid.

2. Någon gång i maj 2025 har SDP planer att ordna Dövas Seniordagar (en egen Dövas Dag för seniorer) för första gången. Exakt plats och datum återkommer vi med senare. Syftet med Dövas Seniordagar är att vi alla från hela långa Sverige ska få träffas, umgås och ha roligt! På programmet kan det finnas med en liten bussutflykt, socialt umgänge och en "egen utställning". Med det menar vi att du som kanske stickar, syr, målar tavlor, gör smycken eller vad det nu kan vara tar med det till Dövas Seniordagar och visar upp dina alster. Alltså en liten minnesvärd upplevelse, men som sagt är detta under planering.

3. Regionala pensionärsträffar. SDP följer SDR:s indelning av Sverige, nämligen NORR, MELLAN, ÖST, VÄST och SÖDER. Detta för att skapa en relation med våra medlemmar runt om i landet. Det finns också föreningar och sektioner. Men vi tänker främst på våra medlemmar. Tillsammans kan vi bli starka och våra medlemmar är grunden för vår verksamhet. På programmet kommer det också finnas någon enkel sport som är anpassad för oss pensionärer. Två från styrelsen kommer att delta vid varje regional pensionärsträff. Dessa regionala träffar startar våren 2025. Håll utkik!

4. Resa: Augusti 2025 ordnas en resa till Tallinn. Återkommer när det närmar sig.

Inga-Britt har ordet

Jag är idag över åttio år gammal och jag har mött så många olika personer under mitt liv. Vi har alla olika typer av uppväxt, familjerelationer, vi har gått i olika skolor och arbetat inom olika yrken. Självt är jag uppvuxen med föräldrar som inte kunde teckna med mig vilket gjorde att jag inte kunde ha några djupa samtal med dem. Jag var väldigt avundsjuk på mina vänner som hade föräldrar som kunde teckenspråk. Jag har också vuxit upp under en tid där vi inte fick teckna på stan, det var fult. Som ung var jag ofta på Folkets Park och dansade. Jag dansade med en ung man och när han efter dansen skulle prata med mig visade jag att jag inte hörde honom. Han pratade högre, nästan skrek men jag hörde inte det heller. Han gick därifrån och bjöd inte upp mig mer. Jag har genom åren arbetat med både döva och hörande personer och har sett att det blir en del missförstånd döv och hörande emellan. I mitt privata liv har jag valt att leva med en döv man just på grund av språket. Visst kan det bli heta diskussioner, men med språkets hjälp reder man ut det. Det viktiga är att det finns respekt och en vilja att förstå varandra, oavsett vem man möter. Vem vet, kanske finns det en spännande och intressant människa bakom språkbarriären?

Inga-Britt Andersson

■ PENSIONÄRS-/KULTURDAGAR

Örebro Dövas Pensionärsförening stod som värd för SDP:s kultur-/pensionärsdagar den 6-8 augusti i Örebro.

Det blev tre trevliga dagar för 70 glada pensionärer på Clarion Hotell i Örebro. Dagarna genomfördes som planerat med information, invigning och föreläsningar samt bussutflykt till Nobelmuseet i Karlskoga. Det bjöds även på boulespel, guidad visning av OpenArt och stand up.

Här nedan ser ni fotot från vårt besök på Nobelmuseet.

Text o foto: Irene Hässledal

■ TACK!

SDP vill rikta ett varmt tack till Cathrine och Diana Björkstrand som ordnade seniorlägret på Västanviks folkhögskola i juni. De pensionärer som deltog i lägret kontaktade oss och sa att de var så nöjda och uppskattade sina ledare väldigt mycket. De hälsar och tackar!

Sen vill vi i SDP även tacka Örebro Pensionärsförenings arbetsgrupp som har ordnat Kultur och pensionärsdagarna i augusti. Alla var så nöjda.

■ MEDLEM

En tanke som slog mig var att en del pensionärer är osäkra på om de är medlem hos SDP eller inte. Likaså att de har missat SDP:s information och aktiviteter. Detta trots att vi har sociala medier såsom Facebook, vår hemsida + Seniornytt. Det är något SDP måste förbättra! Vi i SDP undersöker saken vidare med SDR:s medlemshandtering så att alla ska få veta om de är medlemmar hos SDP eller inte. Glädjande är att medlemsantalet har ökat!

**SVERIGES DÖVAS
PENSIONÄRSFÖRBUND**

Ordförande: Marianne Wallentin
marianne@sdpf.se

Ekonomiansvarig: Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

Vice ordförande: Jan Magnström
jmag@sdpf.se

Sekreterare: Bittan Martinell
bittan@sdpf.se

Ledamot: Ove Wallster
ove@sdpf.se

sdpf.se

Vem tar det första steget?

Vi har alla varit i den situationen där vi vill göra något kul, som att hänga med kompisar eller delta i en aktivitet, men ändå väntar vi på att någon annan ska föreslå det. Men varför blir det så? Och varför händer det att när någon äntligen tar initiativet, så vill ingen annan följa med?

Det kan bero på flera saker. För det första handlar det ofta om osäkerhet och rädslan för att bli avvisad. När någon föreslår en aktivitet och ingen annan vill vara med, kan det kännas som att man har misslyckats. Det känns lättare att vänta på att någon annan tar initiativet så man slipper risken att känna sig bortgjord. Många av oss känner nog igen uttrycket "om hen är med, då är jag med." Det visar att vi ibland inte vågar ta beslut själva och istället låter andras val påverka vårt eget. När vi alltid väntar på att någon annan ska ta första steget, går vi miste om många roliga och lärorika upplevelser.

Gruppträck spelar också en betydande roll. Det kan göra att vi tvekar att delta i aktiviteter av rädsla för att inte passa in. Om ingen annan vill vara med, kanske vi också väljer att avstå. Det känns som att man riskerar att hamna utanför eller att folk kanske pratar om en bakom ryggen om man går emot gruppens normer. Därför väljer vi ofta att säga nej till en aktivitet för att inte riskera att sticka ut. Denna dynamik kan skapa en kultur där ingen vågar ta initiativ, vilket gör att vi missar de små äventyren och glädjen i vardagen som kan ge oss både inspiration och nöje.

En annan anledning till varför vi inte alltid tar första steget är att vi ofta skjuter upp saker med tanken "jag kan göra det senare."

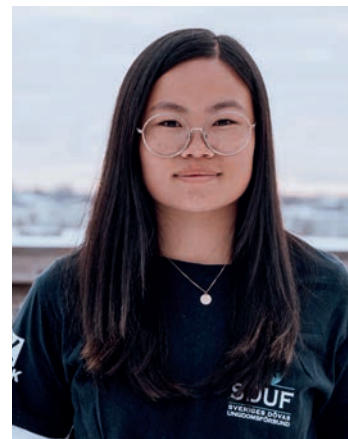
Bild från förbundsstämman i Mellbystrand 2023.

Vi tror att det alltid kommer fler chanser, men ärligt talat, hur många av dessa chanser har vi låtit gå förbi? Det är lätt att fastna i ett mönster, där vi tror att vi har oändligt med tid att njuta av livet och skapa minnen. Men tiden är ofta knapp och det vi har just nu är det mest värdefulla vi har. Att skjuta upp möjligheter kan leda till att vi missar många fantastiska minnen.

Det är viktigt att vi tar ansvar för vårt eget nöje och inte alltid väntar på att andra ska göra allt för oss. Varför inte vara den som föreslår något? Och när någon annan tar initiativet, varför inte bara säga ja och följa med? Du kanske upptäcker att det är roligare än du trott. Ibland är det små steg som kan leda till stora förändringar och nya erfarenheter som vi aldrig skulle ha haft annars.

Att ta första steget kan kännas lite läskigt, men det är också en chans att skapa bra minnen och ha roligt. Låt oss sluta sitta och vänta, och istället börja göra saker på riktigt. Vem vet, kanske är det just du som startar nästa roliga äventyr! Varför inte testa? Det är dags nu, eller hur?

Momo Marquardsen,
ledamot SDUF

**SVERIGES DÖVAS
UNGDOMSFÖRBUND**
Rissneleden 138, 7 tr.
174 57 Sundbyberg
kansli@sduf.se

Förbundsordförande: Mindie Norrie
mindie.norrie@sduf.se

Skype: tidsbokning via mejl
Twitter: @sduf1966
Facebook: sduf
Instagram: @sduf1966

Stöd oss: Sduf bg 5759-5647
Swish: 123 218 1477

sduf.se

På gång:

- **13-14/9** Dövas dag-kryssningen
- **21-23/9** Lägergruppsmöte i Stockholm
- **26/9** En månad för livet i Örebro
- **3/10** Digitalt arbetslivsinriktat informationsforum i Stockholm
- **25/10** Dialogforum AF i Stockholm
- **6/11** Nätverksträff Riksgymnasiet i Örebro
- **6-8/11** Styrelsemöte i Ånnaboda
- **8-10/11** Förbundsstämma i Ånnaboda
- **29/11-1/12** Kickoff med styrelse, kansli och lägergrupp

Mindie Norrie och Catja Arvidsson under Almedalsveckan.

■ ALMEDALSVECKAN

Styrelserepresentanterna Mindie Norrie och Catja Arvidsson samt intressepolitisk strateg Romel Belcher deltog i Almedalsveckan för SDUF. För oss alla var det första gången vi deltog i detta stora och betydelsefulla evenemang. Vi fick möjlighet att delta i flera viktiga möten med beslutsfattare samt olika workshops som bidrog till vår kompetensutveckling. Samarbetet med NKJT och SDR visade sig vara särskilt värdefullt. Vi fick värdefulla tips och råd som hjälpte oss att maximera utfallet av våra möten och aktiviteter under veckan. Genom dessa erfarenheter har styrelsen fått nya insikter och kunskaper som vi tar med oss för att ytterligare stärka och utveckla SDUFs arbete framöver.

■ NORDISKT JUNIORLÄGER I SÄFSEN

NJL hölls 28 juli–4 augusti i Säfsen, Sverige. 27 ungdomar från Sverige, Danmark, Finland och Norge deltog. Under veckan fick de umgås, utbyta kulturer, skapa minnen, få vänner för livet samt delta i aktiviteter som MTB-cykling, bad, hoppland och bumberball. Varje land hade en egen kväll för att visa upp sin kultur genom berättelser, snacks och aktiviteter. Den sista kvällen avslutades med en överraskning. Lägret var fullt av skratt och minnen för livet!

■ FÖRBUNDSSTÄMMA I ÖREBRO

Snart är det dags för förbundsstämman som detta år blir i Örebro. Den 6–9 november kommer vi samlas på First Camp i Ånnaboda. Vi räknar med spännande diskussioner och beslut när vi sammanfattar 2023 och blickar framåt mot 2025. Under helgen kommer dessutom förbundsstyrelsen utse vinnaren av SDUFs prestigefyllda utmärkelse samt vem som blir årets medlem 2024. Anmälan för ombud har stängts och sista dagen att skicka in motioner har passerat; så nu arbetar vi med att sammanställa alla handlingar som skickas ut senast den 6 oktober. Handlingarna kommer också finnas på vår hemsida. Vill du som privatperson komma som åskådare under helgen är du välkommen, du står för boende, mat och resor själv. Ta kontakt med kansliet så hjälper vi till att samordna.

Glada deltagare i nordiska juniorlägret i Säfsen.

Jiin och Johanna under visionsdagarna.

■ EN MÅNAD FÖR LIVET

SDUF kommer att ha ett bord på plats under "En månad för livet" i Örebro den 26 september. Evenemanget fokuserar på psykisk hälsa och att motverka psykisk ohälsa. SDUF kommer att dela bord med SDR:s projekt Sysnsa på mig.

■ UNICEF

Stormöte med UNICEF, där fokus låg på genomförandet av FNs rekommendationer för barn och unga. Projektets mål är att påverka beslutsfattare genom konsultation av barn, vilket är en central del i att säkerställa att deras rättigheter tas på allvar.

■ VISIONSDAGAR

Efter sommaren samlades vi som arbetar på SDUFs kansli för en kickstart på vackra Hellasgården i Nacka den 26–28 augusti. Under två intensiva dagar diskuterade vi hur vi kan göra SDUFs aktiviteter och arbete till självklarheter för våra medlemmar, barn och ungdomar. Vi bollade nya och utvecklande projektidéer samt samtalade om hur SDUF ska anpassa sig till dagens samhälle som blir allt mer digitalt. Fokus låg på att effektivisera vårt framtida arbete och säkerställa att våra insatser möter medlemmarnas behov. Dagarna var fyllda med inspirerande samtal och idéer som vi nu tar med oss in i höstens arbete.

Att vara den udda fågeln

På min grundskola red nästan alla tjejer på fritiden, men jag intresserade mig aldrig för hästar och jag följde inte trender heller. Jag kunde ha helsvarta kläder medan andra hade pastellfärgade kläder. Stundtals kunde det kännas jobbigt för mig eftersom andra tyckte jag var för mycket, tog mycket plats och inte var som andra. En dag då jag gick i årskurs 6 kom min lillasyster hem med en fritidskompis som var i min ålder. Hon intresserade sig för teckenspråk och ville umgås med mig. Jag tyckte det var spännande och hon introducerade mig till hennes vänner. På det viset öppnade sig en ny värld sig för mig.

De nya vännerna följde inte heller trender utan klädde sig i liknande kläder som jag, utsvängda byxor och tunikor. Jag gillar hippiestilen än idag. De alla bodde i samma område som jag så jag träffade dem efter skolan, de lärde sig teckenspråk och jag kunde kommunicera med dem. Som sagt var det helt annorlunda för mig jämfört med dövr världen som är så liten och när jag inte passade in riktigt i skolan. Nu kunde jag vara mig själv fullt ut, eller?

Det var ändå inte enkelt. Jag har ju en dövidentitet och dövkulturen i mig så det fanns svårigheter ändå, då de nya vännerna inte förstod mitt beteende och sätt. Det var härligt att träffa likasinnade, att kunna prata om olika ideologier och livsfrågor. Men ändå fattades något.

Vi umgicks några år, bland annat gick jag med i en ideell förening där vi protesterade mot orättvisor och så hängde jag med dem ner till Hultsfredsfestivalen. Jag fick vara i två världar men ändå var det lite kämpigt för jag blev inte förstådd till fullo i någon av dem. I den ena fick jag vara mig själv i min livsåskådning och ideologi, i den andra kunde jag ha min dövidentitet och kultur.

Sen började jag på gymnasiet och där träffade jag några döva med gemensamma intressen. De var döva och samhällsintresserade vilket var härligt. Nu kunde jag äntligen vara mig själv till fullo. Vi gick och tittade på smalfilm ihop flera gånger i veckan och fikade på mysiga och personliga fik.

Gymnasietiden var ändå tuff. Det fanns många frestelser och jag ville vara med överallt. Precis som många andra tappade jag bort mig på vägen. Jag brände ut mig, kämpade igenom skolan och drog mig tillbaka för jag inte orkade så mycket. Jag hade svårt att hålla kontakt och än idag finns känslan av att vara en udda fågel som inte riktigt passar in någonstans.

Ute i samhället upplever jag att det är svårare idag. Det finns normer och jag har svårt att följa dessa. Jag känner mig obekvämt i flera sammanhang. Jag vill allra helst stanna hemma eller vara på vårt lantställe. Det är då känner jag mig fri.

Jag mår bäst när jag får göra vad jag vill och få utlopp för min kreativitet och idéer. Jag tycker ytliga samtal är jobbiga, det är som om de suger ut min energi. Att få umgås med människor som jag kan ha djupa samtal med ger mig en helt annan energi. Jag har bränt ut mig flera gånger, ofta när det har varit mycket press, stress och måsten.

När jag kikar på vad som finns häromkring ser jag att det finns många spännande grupper. Till exempel med fokus på miljöaktivism eller en lokal syjunta som jag säkert är välkommen att delta i. Men jag känner att jag inte orkar eller har lust för att jag inte kan kommunicera med de andra på teckenspråk.

Jag upplever att det är svårare för den som är döv och kanske lite egen, eller har ett annat intresse än majoriteten att få vara sig själv och att hitta sitt sammanhang.

Kanske särskilt ju äldre man blir. Men vi är säkert fler än vi tror, och vi kan vara den udda fågeln på olika sätt, i olika tider av livet och i olika sammanhang. Du udda fågel – sprid ut dina vingar, flyg högt och sluta inte tro på dig själv!

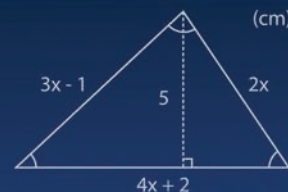
Nova-Li Skogvild

dt En teckenspråksversion av krönikan finns på dovastidning.se

KOLLA IN VÅRT NYA LÄROMEDEL I MATEMATIK!
www.teckenpedagogerna.se

psst... finns mer också!

ALLMÄNNA ARVSFONDEN

Vad skulle du göra om
du vann 5.000.000 kr
på SUPER-dragningen?

Passa på! Första lotten 69 kr* Gratis gåva

*25 kr tillkommer i fakturaavgift

GÅVA:

ICA
Presentkort
400 kr

Spel
inspek
tionen

Stödlinjen

för spelare och anhöriga
Telefon 020-81 91 00

Efter din tredje
betalda Månadslott

Överskottet från Månadslotten — SDR:s och SRF:s gemensamma lotteri — hjälper till att förbättra dövas och synskadades livssituation och möjligheter. Senast blev överskottet från Månadslotten och Månadslotten Plus till Sveriges Dövas Riksförbund **4.480.114 kronor!**

• Använd svarskortet • Ring 08-4000 0229 • www.manadslotten.se/dovas • QR-kod

SVARSKORT — stötta synskadade och döva!

JA TACK! Jag beställer 1 Månadslotten för 69 kr*, med dragningar varje dag och får, ca 5 veckor efter min tredje betalda Månadslott, ett ICA presentkort värde 400 kr utan extra kostnad. Jag får min Månadslott i en bekväm tillsvidareprenumeration direkt hem i brevlådan. Jag betalar 170* kronor per månad med inbetalningskortet som medföljer utskicket (*25 kr tillkommer i fakturaavgift om jag inte betalar med Autogiro eller e-faktura). Prenumerationen har ingen bindningstid och jag väljer själv när jag vill avsluta min möjlighet till miljonvinster genom att kontakta kundservice.

23MAICA

Namn: _____

Adress: _____

Postnr./Ort: _____

E-post: _____

Telefon/Mobil: _____

QR-kod för
beställning

Frankeras ej
Mottagaren betalar
portot

Ideella Spel/
Månadslotten

SVARSPOST
20122917
162 20 Vällingby

Erbjudandet gäller nya kunder, en gång per person, längst till 2024-11-30 och dig som är fyllda 18 år och bor i Sverige. Din gåva får du cirka 5 veckor efter att din tredje betalning registrerats. Vi kommer att lagra de personuppgifter du lämnar här och kan även komma att komplettera dessa i efterhand för att kunna fullgöra våra kundåtaganden, leva upp till lagar och regler, samt för marknadsföring. Ideella Spel AB, SDR och SRF är personuppgiftsansvariga och hanterar alla personuppgifter enligt dataskyddsförordningen (GDPR). Mer om detta, fullständiga och allmänna villkor samt licenstid och vinstplan kan du läsa om på www.manadslotten.se/villkor. Förmånstagare är Sveriges Dövas Riksförbund & Synskadades Riksförbund. Spelar du för mycket? Läs om spelansvar på manadslotten.se/spelansvar. Månadslotten står under Spelinspektionens tillsyn.

Samtala fritt: TERA öppnar nya dörrar *autotext, talsyntes, röst & video med TERA*

Upptäck TERA – den mångsidiga kommunikationslösningen för döva. Med TERAs autotextning och talsyntes kan du ringa och ta emot vanliga samtal, där din text blir tal och mottagarens tal blir text. TERA fungerar även som bild- och texttelefon, vilket underlättar kontakt med andra döva och teckenspråkiga samt stödjer bild- och texttelefonitjänster.

En döv TERA-användare samtalar med en hörande person. Allt som sägs av den hörande motparten transkriberas till text i realtid, och text från den döve omvandlas till tal av en inbyggd AI-röst. För bildtelefon-användare möjliggörs videosamtal.

Nyhet!

Flerpartssamtal med TERA-Local!

Nu kan du med TERA-Local kommunicera med flera personer samtidigt och namnge deltagarna. Tidigare stödde funktionen endast samtal med en person. TERAs röstigenkänning identifierar nu vem som säger vad, utan behov av extra utrustning. Följ samtal mellan flera personer och se tydligt vem som talar.

Citat från TERA-användare:

Följ oss på våra sociala medier!

”Det var tågstopp. Jag använde funktionen TERA-Local för att förstå varför. Det var bra eftersom många hörande inte är bekväma med att skriva på lappar.

”Jag kör ut paket. Före TERA fick jag SMS:a chefen varje gång jag skulle lämna ett paket till någon. Nu kan jag själv ringa direkt till mottagaren.

TERA-Local

TERA-Local är en funktion för direktkommunikation med personer som kollegor, läkare eller kassapersonal. Den har samma funktioner som TERA för distanskommunikation. Exempelbilden visar en barndomsdöv användare som använder autotext och talsyntes för att prata med en ateljägare.

Vi gör det möjligt!

Hur skaffar jag T-Meetings produkter?

Regionen har i uppdrag att erbjuda hjälpmedel om du behöver det för att klara din vardag. Vänd dig till Alternativ telefoni, Hörcentral eller Habilitering. Olika regioner har olika regler. Behöver du hjälpmedel i arbetet? Ansök genom Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan. Kontakta oss om du behöver vägledning!